

BİLİM VE SANAT MERKEZİ (BİLSEM) ÖĞRETMENLERİNİN ÖZEL YETENEKLİLER ALANINA İLİŞKİN MESLEKİ YETERLİKLERİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

EXAMINATION OF SCIENCE AND ART CENTER (BİLSEM) TEACHERS' OPINIONS ON PROFESSIONAL QUALIFICATIONS REGARDING THE FIELD OF GIFTED

Füsun TAŞTEPE¹

Hakan SARI²

Öz

Bilim ve Sanat Merkezlerinde (BİLSEM) görev yapan öğretmenlerin, özel yeteneklilerin eğitimi alanına ilişkin mesleki yeterliklerini, öğretmen görüşlerine göre belirlemeyi hedefleyen bu çalışma nitel bir araştırmadır. Araştırmanın verilerinin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu Zonguldak/Ereğli, Bolu, Sakarya ve Düzce illerindeki Bilim ve Sanat Merkezlerinde farklı branşlarda görev yapan 30 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, Bilsemelerde görev yapan öğretmenlerin özel yeteneklilerin eğitimi alanına ilişkin mesleki yeterliklerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme aracılığı ile ses kayıt cihazına kaydedilmiştir ve daha sonra araştırmacı tarafından yazılı doküman haline getirilmiştir. Verilerin analizinde elde edilen veriler, “içerik analizi” tekniğine göre çözümlenmiştir. Bulgular on dört (14) maddede analiz edilmiştir. Görüşmelerden elde edilen bulgular, ana başlıklar halinde, öğretmen görüşlerinden alınan kesitlerle birlikte frekans ve yüzdeleri hesaplanarak sunulmuştur. Görüşmeye katılan öğretmenlerin üçte ikisinden fazlası (25: %83) özel yetenekli öğrencilere yönelik eğitim aldıklarını belirtmişlerdir. Görüşmeye katılan öğretmenlerin çoğunluğunun hem mesleki yaşamlarındaki hem de Bilsemdeki hizmet süreleri 3 yılın üzerindedir. Ülkemizde artan Bilsem sayıları göz önünde bulundurulduğunda, yeni açılan Bilsemelerde, göreve yeni başlayan öğretmenlerle bu araştırma tekrarlanabilir.

Anahtar sözcükler: *Bilim ve Sanat Merkezi (BİLSEM), Özel Yeteneklilerin Eğitimi, Mesleki Yeterlik*

¹ orcid: [0000-0002-8634-4191](https://orcid.org/0000-0002-8634-4191)

² Prof. Dr. Necmettin Erbakan Üniversitesi Özel Eğitim Bölümü, hakansari@gmail.com, orcid: [0000-0003-4528-8936](https://orcid.org/0000-0003-4528-8936)

Abstract

This study, which aims to determine the professional competencies of teachers working in Science and Art Centers (BİLSEM) in the field of education of special talents, is a qualitative research. Semi-structured interview technique was used to collect the data of the research. The study group of the research consists of 30 teachers working in different branches in Science and Art Centers in Zonguldak/Ereğli, Bolu, Sakarya and Düzce. As a data collection tool in the research, a semi-structured interview form created by the researchers was used in order to determine the professional competencies of the teachers working in Bilsems in the field of education of the gifted. The data were recorded on a voice recorder via semi-structured interview and then turned into a written document by the researcher. The data obtained in the analysis of the data were analyzed according to the "content analysis" technique. The findings were analyzed in fourteen (14) items. The findings obtained from the interviews were presented under the main headings, together with the sections taken from the teachers' opinions, by calculating their frequencies and percentages. More than two-thirds of the teachers who participated in the interview (25: 83%) stated that they received training for gifted students. The majority of the teachers who participated in the interview have more than 3 years of service both in their professional lives and in Bilsem. Considering the increasing number of Bilsems in our country, this research can be repeated with new teachers in newly opened Bilsems.

Keywords: *science and art center, education of gifted, professional compe*

GİRİŞ

Öğrenciler parmak izlerine benzer, her biri birbirinden farklı özelliklere sahiptir. Eğitim ortamına gelen her bir öğrencinin hazır bulunuşluğu, ilgisi, tutumu, önbilgisi, sosyo-ekonomik yapısı ve öğrenme stili gibi özellikleri birbirinden farklıdır (Avcı ve Yüksel, 2014). Bu bireysel farklılıklar öğrencilerin öğrenme yaşantılarında da önemli bir etkidir. Bazı öğrenciler yavaş öğrenirken, bazıları hızlı öğrenebilmektedir. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu” nun 8. maddesinde de belirtildiği gibi “*Fırsat ve imkân eşitliği*” ilkesi gereği her bireyin eğitim alma hakkı bulunmaktadır (MEB, 1973). Sarı (2013), eğitim sisteminin olağan ya da ortalama yeterlik ve kapasitesi bulunan çocukların gereksinimlerini karşılayacak biçimde düzenlendiğini, örgün eğitim kurumlarının çocukların takvim yaşlarına ve benzer özelliklerine bakılarak; okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve üniversite olarak gruplandırıldığını belirtmektedir. Ancak bazı öğrenciler örgün eğitim kurumları dışında özel eğitim kurumlarına gereksinim duyabilmektedirler.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde (2018) özel eğitim; *“Bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak üzere geliştirilmiş eğitim programları ve özel olarak yetiştirilmiş personel ile uygun ortamlarda sürdürülen eğitim”* olarak tanımlanmıştır.

Özel eğitim ortamı herhangi bir ilkokulun bir sınıfı olabileceği gibi (kaynaştırma), gündüzlü özel eğitim okulu, yatılı özel eğitim okulu ya da hastane olabilmektedir. Özel eğitim hizmeti veren kurumlardan biri de ‘Bilim ve Sanat Merkezleri’ dir (BİLSEM). Ülkemizde 2021 yılında her ilde en az bir tane olmak üzere toplamda 191 BİLSEM bulunmakta iken bu sayı 2022-2023 eğitim öğretim yılı eylül ayı itibari ile 374’ e yükselmiştir (MEB, 2022).

Bilim ve Sanat Merkezi (BİLSEM), Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’nde (2018) “Örgün eğitim kurumlarına devam eden; genel zihinsel, görsel sanatlar veya müzik yetenek alanlarında özel yetenekli olan öğrencilere, yeteneklerini geliştirerek kapasitelerini en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak amacıyla destek eğitim hizmeti veren kurum” olarak tanımlanmaktadır. Özel yetenekli öğrencilerle ilgili Türkiye’nin politikalarında kabul edilen tanımlar süreç içerisinde değişiklikler göstermiştir (Sak, Ayas, Bal Sezerel, Öpengin, Özdemir ve Demirel Gürbüz, 2015). Günümüzde Milli Eğitim Bakanlığı (2018) tarafından kabul edilen tanıma göre özel yetenekli birey;

1. Yaşıtlarına göre daha hızlı öğrenir,
2. Yaratıcılık, sanat, liderliğe ilişkin kapasitede öndedir,
3. Özel akademik yeteneğe sahiptir,
4. Soyut fikirleri anlayabilir,
5. İlgi alanlarında bağımsız hareket etmeyi sever ve yüksek düzeyde performans gösterir.

Devletler, yönetimlerini devam ettirecek liderleri ve yönetim kadrolarını oluşturmak, bilim, sanat ve spor alanlarında en ileri noktalara ulaşabilmek için özel yetenekli insanlardan yararlanmak istemişlerdir. Özel yetenekli bireylerin eğitimleri için, tarih boyunca çeşitli çalışmalar yapılmıştır (Çelikten, 2017). Özel yetenekli bireylerin eğitimindeki sorumluluğun büyük çoğunluğu bu bireylere eğitim veren öğretmenlerdedir. Farklı özellikleri ve farklı gereksinimleri olan özel yetenekli çocuklara eğitim veren öğretmenlerin etkili olması bu çocukların farklılıklarını anlayabilmesi ve ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için farklı olanların eğitimi konusunda olumlu bir felsefi yaklaşımı benimsemesinin yanı sıra kişilik, mesleki ve öğretmenlik davranışları yönünden bazı özelliklere sahip olması gerekmektedir (Dağlıoğlu, 2010).

2016 yılında güncelleştirilen BİLSEM yönergesi madde 39' a göre BİLSEM' lerde görev yapan, özel yetenekli bireylere eğitim sunan öğretmenlerin görev ve sorumlulukları aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır:

- a) BİLSEM eğitim modeline ve amacına uygun olarak eğitim ve öğretim planı hazırlamak, hazırlanan planın aksayan yönlerini belirlemek ve öğretmenler kurulu toplantılarında gündeme getirmek.
- b) Öğrencileri, yetenek alanlarında gösterdikleri başarılarının yanında gelişim özellikleri ile de değerlendirmede rehberlik öğretmeni ve veli ile işbirliği yapmak.
- c) BİLSEM'de uygulanan programların her eğitim ve öğretim aşaması içinde ve süreç sonunda öğrencilere yönelik değerlendirmelerini yaparak rehberlik öğretmenine bildirmek,
- ç) Danışman rehber öğretmeni olduğu öğrencilerin “Öğrenci Sosyal ve Kişilik Hizmetleri” kapsamında çalışma planını hazırlamak ve BİLSEM yönetimine sunmak.

d) Danışman rehber öğretmeni oldukları öğrencilerin velileri ve örgün eğitim kurumlarındaki öğretmenleri ile periyodik aralıklarla görüşmek ve görüşme sonuçlarını rehberlik öğretmenine bildirmek.

e) Alanı ile ilgili etkinliklerde gerekli olan araç gereci belirlemek ve eksik olanları idareye bildirmek.

f) Öğretmen nöbet hizmetlerini mevzuata uygun olarak yürütmek.

g) BİLSEM müdürü tarafından verilen diğer görevleri mevzuata uygun olarak yerine getirmektir.

BİLSEM'lere öğretmen alımlarında özel şartlar aranmakta ve belirli koşullar uygulanmaktadır. Öncelikle Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından, bakanlığın resmi internet sitesi üzerinden Bilim ve Sanat Merkezlerine Öğretmen Seçme ve Atama Kılavuzu yayınlanmaktadır. Bu kılavuzda öncelikle bakanlıkta en az üç yıldır öğretmen olarak görev yapıyor olmak şartı olduğu belirtilmektedir. Daha sonra BİLSEM' lere atanmak isteyen öğretmenlerin, <http://mebbis.meb.gov.tr> adresi üzerinden elektronik başvuru formunu doldurmaları gerekmektedir. Başvuru formunda; doktora veya yüksek lisans derecesi, hakemli dergilerde yayınlanmış makale, alanında yayınlanmış kitap, ulusal/uluslararası proje ekibinde yer alma, konferanslarda bildiri ve yabancı dil sınavından geçerli bir puanının olması gibi kriterler bulunmaktadır. Öğretmenlere bu kriterler üzerinden puan verilmektedir.

Değerlendirme Kriterleri Formu doğrultusunda kriter ve belge kontrolü sonuçlarına göre alanlar bazında belirlenen gerekçeli puan listesi, en yüksek puan alan öğretmenden başlamak üzere il millî eğitim müdürlüklerince internet sitesinden ilan edilmekte ve Bakanlığa bildirilmektedir. Sözlü sınava hak kazanan adayların listesi, Değerlendirme Kriterleri Formundan elde edilen puanlar doğrultusunda ildeki Bilim ve Sanat merkezlerinin alanlar bazındaki kontenjanın 3 (üç) katı olacak şekilde en yüksek puandan başlamak üzere belirlenmekte ve Bakanlık tarafından yayımlanmaktadır. Daha sonra, bakanlıkça belirlenen bölge merkezlerinde, bölge sözlü sınav komisyonları tarafından sözlü sınavlar yapılmaktadır.

Değerlendirme Kriterleri Formu üzerinden belirlenen puanın %60'ı ile sözlü sınavdan alınan puanın %40'ı toplanarak tercih puanı belirlenmektedir. Tercih yapmaya esas puanı 40 ve üzeri olan adaylar, atama döneminde görev yaptıkları ilde alanlarında kontenjan bulunan bilim ve sanat merkezlerini tercih edebilmektedirler. Ancak bazı BİLSEM'lerde özel yeteneklilerin

eğitimi alanına uzak ve bu alanda deneyimi olmayan öğretmenlerin dersleri yürüttükleri veya bu merkezlere yönetici olarak atandıkları belirlenmiştir (Sak ve diğerleri, 2015).

BİLSEM’ de çalışan öğretmenler, özel yetenekli öğrencilerin gelişimi ve öğrenmesi için amaç belirler, değerlerin oluşumuna yardım eder, öğretim yöntem ve stratejileri seçer ve belki de en önemlisi öğrencilere örnek teşkil eder. Yapılan araştırmalar özel yeteneklilere bütün öğretmenlerin öğretmenlik yapmaması gerektiğini vurgulamaktadır (Dağlıoğlu, 2010). BİLSEM’ lerde özel yetenekli öğrencilere ders veren öğretmenlerin de özel yetenekli olmalarına gerek yoktur ancak öğretim verdikleri alanlarda uzman düzeyinde yeterliğe sahip olmaları beklenmektedir (Sak, 2012; Miedijensky, 2018). BİLSEM’ lerde görev yapan öğretmenler özel yetenekli öğrencilerle çalışmalarından dolayı, genel olarak bakıldığında özel yetenek ve üstün yetenek alanına ilişkin temel kavramlar, özel yetenekli öğrencilerin genel özellikleri ve bireysel öğrenme farklılıkları, özel yetenekli öğrencilerin eğitimlerinde yararlanılan öğretim modelleri, öğretim sürecini planlama becerileri, uygun ölçme ve değerlendirme yapabilme becerileri, etili iletişim kurabilme becerileri, meslektaşları ve alanda uzman kişilerle işbirliği yapabilme gibi farklı yeterliklere sahip olmalarının gerekliliği vurgulanmaktadır (VanTassel-Baska ve Johnsen, 2007).

BİLSEM öğretmenleri için MEB Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesinde belirtilen özelliklerin tamamı BİLSEM’ de görev yapmak isteyen aday öğretmende olmasa bile bunlar zaman içinde ve belli bir eğitim sonucu kazanılabilirler. Bir kısmının oluşması da zaman ve tecrübeye bağlıdır. Genelde belli bir süre mesleki tecrübe olması ve bu süre zarfında edinilen izlenim, elde edilen sonuçlar, özel yetenekli çocukları eğitecek öğretmenlerin seçiminde belli bir kriter olarak kabul edilebilir. Bununla birlikte üniversitelerin eğitim psikolojisi bölümlerince uygulanacak ve bu sahada son gelişmeleri ve çalışmaları aktaracak öğrencilerin iyi tanınmasını ve yönlendirmesini kolaylaştıracak seminer, sertifika programı ya da master–doktora türü programlar bu sahaya girecek öğretmenlerin yetiştirilmesinde alınabilecek önlemlerdir. Ayrıca öğretmenlerin belli bir konuda grup dinamiği becerileri, ileri düzeyde teknik ve stratejiler kullanması; araştırma eğitimine yer vermesi ve bilgisayar bilimlerine ilişkin bilgi sahibi olması türünde mesleki özellikleri düzenlenen hizmetiçi eğitimler yoluyla geliştirmesi gereklidir (Duneland Schools, 1986 aktaran: Dağlıoğlu, 2015).

Konuya ilişkin ülkemizde yapılan araştırmalar incelendiğinde; Türkiye’de Özel Yeteneklilerin Eğitiminde karşılaşılan sorunlar ve uygulanan eğitim politikalarının değerlendirilmesine ilişkin birçok araştırma yapıldığı görülmektedir (Bilgili, 2000, Karabulut, 2010, Sarı 2013, Sak ve

diğerleri, 2015, Kılıç, 2016). Ayrıca BİLSEM'lerin karşılaştıkları sorunlar ya da BİLSEM'lerin etkililiğinin değerlendirilmesine ilişkin de birçok araştırmanın yürütüldüğü görülmektedir. Örneğin Sak ve arkadaşlarının (2015) araştırmasında özel yeteneklilerin eğitiminde en çok öne çıkan eksik ve problemlerin: tanımlardaki tutarsızlıklar, tanım ve uygulama arasındaki uyumsuzluk, ulusal tanımlardaki yetersizlikler, program türlerinin yetersizliği, öğretmen niteliğinin düşüklüğü, program geliştirmede uzman yetersizliği ve üstün yeteneklilerin eğitimine karşı olan tutumlar olduğunu belirtmişlerdir.

Türkiye'de BİLSEM' de çalışan ve özel yetenekli bireylere eğitim veren öğretmenlerle ilgili araştırmaların oldukça sınırlı olduğu izlenimi elde edilmiştir (Altun ve Vural, 2012; Çetin ve Doğan, 2018; Keskin, Samancı Keskin ve Aydın, 2013; Gökdere ve Çepni, 2005; Atlı ve Balay, 2016; Güneş, 2018; Kontaş, 2009; Eker ve Sarı, 2020). Özer, 2021 'Türkiye'de Özel Yeteneklilere Yetenek Geliştirme Desteğinde Bilim ve Sanat Merkezleri: Mevcut Durum ve İyileştirme Alanları' isimli araştırmasında; BİLSEM'lerde görev yapan öğretmenlerin mesleki gelişim eğitimlerinin son derece önem arz ettiğini belirtmiştir. '2018 yılında sadece otuz (30) öğretmene eğitim verilmişken bu sayı 2019 yılında yüz yetmiş (170), 2020 yılında ise yedi bin altı yüz yetmiş çıkmıştır. 2020 yılında öğretmenlerin mesleki gelişimleri ile ilgili kurum ve kuruluşlarla kapsamlı iş birliklerine gidilmesi bu artışa önemli katkı sağlamıştır. Ayrıca bu öğretmenlerin lisansüstü eğitimleri teşvik edilmektedir ve bu kapsamda çok sayıda üniversite ile işbirliği sağlanmıştır.' İfadelerini kullanmıştır. Ancak son açılan BİLSEM' lerle birlikte sayı 374' e yükselmiştir (MEB, 2022) ve yeni açılan kurumlara atanan öğretmenlerle yapılan bir çalışmaya henüz ulaşamamıştır.

Özel yetenekli öğrencilere eğitim veren, Bilim ve Sanat Merkezleri ve özellikle bu merkezlerde görev yapan öğretmenlerle ilgili araştırmaların oldukça sınırlı olduğu gözlenmiştir. BİLSEM' de görev yapan öğretmenlerin, özel yetenekli öğrencilerin eğitimleri alanına ilişkin mesleki yeterlik düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir araştırmaya ulaşamamıştır. İlgili araştırmalar incelendiğinde, öğretmenlerin mesleki yeterlik algılarının, görevleri sürecindeki davranışlarını ve başarılı olma durumlarını doğrudan etkilediği sonucu gözlemlenmiştir. Öğretmenlerin mesleki yeterlik algısının yüksek olduğu durumlarda, sınıf içi başarılarının da yüksek olduğu tespit edilmiştir (Elliot, 2000; akt.: Taşar, 2012) Bu durumda öğretmenlerin mesleki yeterlik algılarının belirlenmesi önemli bir durumdur. Bu durumdan yola çıkılarak bu çalışmada, BİLSEM' lerde görev yapan öğretmenlerin özel yetenekli öğrencilerin eğitimleri alanına ilişkin mesleki yeterlik düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu nedenle bu araştırmanın, ilgili literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

BİLSEM öğretmenlerinin, özel yeteneklilerle çalışan öğretmenlerin alana özgü mesleki yeterliklerine ilişkin görüşlerinin alındığı bu çalışma nitel bir araştırmadır. Nitel araştırmalar bir örneklem grubunu derinlemesine incelemeye fırsat sunmaktadır, esnek ve dinamiktir. Nitel araştırma, görüşülen kişilerin bakış açılarını belirlememize olanak sağlar (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012). Bu bağlamda bu araştırmada öğretmenlerin mesleki yeterliklerine ilişkin görüşlerini derinlemesine incelemek amacıyla nitel araştırma tercih edilmiştir.

Araştırma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu Zonguldak/Ereğli, Bolu, Sakarya ve Düzce illerindeki Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmacı amaca yönelik ve kolay ulaşılabilir olarak belirlenen kurumlarda çalışan öğretmenler içerisinde gönüllü olarak araştırmaya katılan, farklı branşlarda görev yapan 30 öğretmenle görüşme yapmıştır.

Araştırma Grubuna Ait Demografik Bilgiler

	Cinsiyet	Yaş	Öğrenim Durumu	Mezun Olunan Bölüm	Meslekteki Hizmet Süresi	BİLSEM Hizmet Süresi
Öğretmen 1	Erkek	47	Lisans	Biyoloji	23	1
Öğretmen 2	Kadın	32	Lisans	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	9	1
Öğretmen 3	Kadın	51	Yüksek Lisans	Sınıf Öğretmenliği	30	5
Öğretmen 4	Erkek	43	Lisans	Sosyoloji	19	5
Öğretmen 5	Kadın	36	Lisans	Tarih Öğretmenliği	13	5
Öğretmen 6	Kadın	36	Lisans	Teknoloji ve Tasarım	7	2
Öğretmen 7	Kadın	39	Lisans	Kimya Öğretmenliği	17	13
Öğretmen 8	Erkek	40	Yüksek Lisans	İngiliz Dili Eğitimi	18	3
Öğretmen 9	Kadın	39	Yüksek Lisans	Fen Bilgisi Öğretmenliği	15	5
Öğretmen 10	Erkek	33	Yüksek Lisans	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	10	3
Öğretmen 11	Kadın	39	Yüksek Lisans	İngilizce Öğretmenliği	17	5
Öğretmen 12	Kadın	41	Yüksek Lisans	Fen ve Matematik Eğitimi	19	5
Öğretmen 13	Erkek	41	Yüksek Lisans	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği	20	3
Öğretmen 14	Kadın	37	Lisans	Fen Bilgisi Öğretmenliği	11	2
Öğretmen 15	Kadın	43	Yüksek Lisans	Resim- İş Öğretmenliği	19	4
Öğretmen 16	Erkek	37	Yüksek Lisans	Sınıf Öğretmenliği	12	5

BİLİM VE SANAT MERKEZİ (BİLSEM) ÖĞRETMENLERİNİN ÖZEL YETENEKLİLER ALANINA İLİŞKİN MESLEKİ YETERLİKLERİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ, Füsun TAŞTEPE, Hakan SARI

Öğretmen 17	Erkek	34	Yüksek Lisans	Orta Öğretim Matematik Öğretmenliği	10	3
Öğretmen 18	Erkek	49	Yüksek Lisans	Fizik	22	11
Öğretmen 19	Erkek	41	Yüksek Lisans	Sınıf Öğretmenliği	11	1
Öğretmen 20	Kadın	39	Yüksek Lisans	Sınıf Öğretmenliği	17	1
Öğretmen 21	Erkek	40	Lisans	Müzik Öğretmenliği	16	1
Öğretmen 22	Erkek	37	Doktora	Türkçe Eğitimi	14	3
Öğretmen 23	Kadın	55	Lisans	Resim- İş Eğitimi Öğretmenliği	20	4
Öğretmen 24	Erkek	42	Doktora	Kimya Öğretmenliği	19	10
Öğretmen 25	Erkek	48	Yüksek Lisans	Sınıf Öğretmenliği	26	1
Öğretmen 26	Erkek	42	Yüksek Lisans	Kimya Öğretmenliği	17	6
Öğretmen 27	Erkek	43	Yüksek Lisans	İngilizce Öğretmenliği	18	2
Öğretmen 28	Kadın	36	Yüksek Lisans	Resim- İş Öğretmenliği	12	2
Öğretmen 29	Erkek	32	Yüksek Lisans	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	6	2
Öğretmen 30	Kadın	34	Lisans	Sınıf Öğretmenliği	14	1

Veri Toplama Aracı

Araştırmamızda veri toplama aracı olarak, Bilsemelerde görev yapan öğretmenlerin özel yeteneklilerin eğitimi alanına ilişkin mesleki yeterliklerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu: Yarı-yapılandırılmış görüşmede, görüşmelerde kullanılmak üzere bir dizi soru hazırlanır ve görüşülen kişinin sorulara istediği genişlikte cevap vermesine izin verilir. Bu tür görüşmelerde, normalde sorular belirlenmiştir, fakat araştırmacı bir anlamda cevapların ötesinde derine inmekte daha özgürdür (Karasar, 2006).

Araştırmamızda, alan yazın taramasına dayalı olarak kuramsal çerçeve oluşturulmuş ve görüşme formunun yapılandırılması için öğretmenlerle ön görüşmeler yapılmıştır. Ön görüşmelerin ardından araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formu, geçerlik sorunlarının giderilmesi açısından uzman görüşü için, alanda yetkin iki uzmana sunulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda görüşme formunda gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra görüşme formunun pilot uygulaması yapılmıştır. Pilot uygulama esnasında ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Ses kayıt cihazı dinlenerek görüşme, araştırmacı tarafından yazıya dökülmüştür. Ses kaydı ve

yazılı doküman danışman ve araştırmacı tarafından incelenerek forma son şekil verilmiştir. Pilot uygulama esnasında görüşülen öğretmenler, araştırmanın çalışma grubuna dâhil edilmemiştir.

Araştırma verilerinin toplanması için 2020 yılının Ocak ayı içerisinde kurum müdürleri ve öğretmenlerle görüşülerek uygun tarih ve saatte ilgili kurum içerisinde yüz yüze görüşmeler yapılmıştır ancak Covid 19 salgını sebebi ile süreç uzamış ve 30 öğretmen ile görüşmelerin tamamı Nisan 2021’ de son bulmuştur. Görüşmelerin tamamı araştırmacı tarafından yapılmıştır. Veriler ses kayıt cihazına kaydedilmiş ve verilen yanıtlar katılımcılar tarafından form üzerine kaydedilmiştir.

Verilerin Analizi

Katılımcılarla gerçekleştirilen görüşmeler tamamlandıktan sonra, araştırmacı tarafından ses kayıtlarında herhangi bir değişiklik yapılmadan görüşme formlarında yer alan verilerin dökümü yapılmıştır. Görüşmeye katılan her bir katılımcı için yazılı hale getirilen görüşmeler tek tek ele alınarak değerlendirilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile elde edilen veriler, “içerik analizi” tekniğine göre çözümlenmiştir. İçerik analizi sözel, yazılı ve diğer materyallerin nesnel ve sistematik bir şekilde incelenmesine olanak tanıyan bilimsel bir yaklaşımdır. Veriler dört aşamada analiz edilmiştir: 1. Verilerin kodlanması, 2. Kodlanan verilerin temalarının belirlenmesi, 3. Kodların ve temaların düzenlenmesi, 4. Bulguların tanımlanması ve yorumlanması. Analiz sürecinde öncelikle, görüşme kayıtları ve yazılı formlar deşifre edilip çözümlenmeler yapılmıştır. (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmamızda analizleri yapılan öğretmen görüşleri nedenleri ile birlikte yazılarak kategorilere ayrılmıştır. Çözümlenmelerde görüşüne başvuru alan öğretmenlere birer kod numarası verilerek ilgili açıklamalar (Öğretmen 2, Öğretmen 13 vb.) yapılmıştır. Elde edilen veriler sayısallaştırılarak frekans ve yüzde olarak ifade edilmiştir. İfadelerdeki benzer öğeler gruplandırılmış ve gruba uygun olarak temalandırılmıştır. Her bir öğretmen görüşünün kategorilerinin altında görüşlerden kesitlere yer verilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmaya katılan öğretmenlerin, özel yeteneklilerin eğitimi alanına ilişkin mesleki yeterliklerine yönelik olarak yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular yer almaktadır. Bulgular on dört (14) maddede analiz edilmiştir. Görüşmelerden elde edilen bulgular, ana başlıklar halinde, öğretmen görüşlerinden alınan kesitlerle birlikte frekans ve yüzdeleri hesaplanarak sunulmuştur.

1. Özel Yetenekli Öğrencilere Yönelik Herhangi Bir Eğitim/Ders/Seminer Alma Durumları

Görüşmeye katılan öğretmenlerin üçte ikisinden fazlası (25: %83) özel yetenekli öğrencilere yönelik eğitim aldıklarını belirtmişlerdir. Bu eğitimlerin genellikle Milli Eğitim Bakanlığı tarafından sunulan hizmet içi eğitimler ve çalıştaylar şeklinde olduğu, çalıştaylarda özel yetenekli öğrencilerin özellikleri, öğretim metotları, eğitim öğretim süreçlerinin nasıl olması gerektiği gibi eğitimler olduğunu belirtmişlerdir. Çalıştayların yanı sıra özel eğitim kongrelerine katılım, seminerler, lisans düzeyinde ve lisans üstü alınan dersler de olduğu görülmüştür. Aşağıda bu durumu belirten öğretmen görüşlerine yer verilmiştir.

“Aldım. Göreve başlamadan önce bir çalışmaya katıldım. O çalıştayda özel yetenekli öğrencilerle ilgili, onların öğretim metotları ile ilgili, bireysel farklılıkları ile ilgili ve nasıl eğitim öğretim sürecinde ne yapılması gerektiği ile ilgili bir eğitim aldık.” (Öğretmen13)

“Üstün zekalılar yüksek lisans bölümünde bir dönem özel öğrencilik başvurusu yapmıştım. Kısa bir dönem derslere katıldım. Onun dışında okulumuzun ve kurumun sağladığı işte Milli Eğitim den gelen eğitimlere katıldım. Hizmet içi eğitimler.” (Öğretmen 6)

Öğretmenlerin geri kalanı ise (5: %17) özel yetenekli öğrencilerle ilgili herhangi bir eğitim almadıklarını belirtmişlerdir. Aşağıda bu durumu yansıtan öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

“Hayır almadım.” (Öğretmen 21)

“Yok şu ana kadar almadım.” (Öğretmen 24)

2. Öğretmenlerin Özel Yetenekli Öğrencilerin Tanınması Konusundaki Bilgi Yeterliklerine İlişkin Görüşleri

Özel yetenekli öğrencilerin tanınmaları konusunda öğretmenlerin yarısından fazlasının (18: %60) kendilerini bu konuda yeterli gördükleri doğrultusunda görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. Bu bağlamda öğretmenler Bilsem öğretmeni olarak, Bilsem öğrenci seçimlerinde aktif rol aldıklarını, bu alanda hizmet içi eğitimler aldıklarını, bakanlık tarafından hazırlanan çalıştaylara katıldıklarını, özel yetenekli öğrencilerle ilgili makale okuduklarını ve tecrübelerinden kaynaklı kendilerini yeterli bulduklarını belirtmişlerdir. Aşağıda bu durumu belirten görüşlere yer verilmiştir.

“Bu konuda aldığım seminerler ve eğitime bağlı olarak yeterli olduğumu düşünmekle birlikte, gelişen süreçte ve tanılama araçlarının değişimine bağlı olarak yeterliğimin artırılması konusunda kendim makaleler okumaya çalışıyorum ama daire başkanlığının bu anlamda tüm öğretmenlere sıklıkla bir programı ele almasını düşünüyorum. Bu alanda çalışan öğretmenlere.” (Öğretmen 5)

“Tecrübeye ve yaşamayla alakalı. Ama makale de okudum. İki sene önce hizmet içi çalıştaya katıldık. Yani üstün yetenekli öğrencilerle alakalı 2023 vizyonu kapsamında çalıştaya katılmıştık o çalıştay süresince özel yetenekli öğrencilerle alakalı yeterli sayıda makale okumuştum. O konuda bilgi yeterliliğine sahibim.” (Öğretmen 9)

Öğretmenlerin geri kalanı ise (12: %40) özel yetenekli öğrencilerin tanınmaları konusunda bilgilerinin yetersiz olduğu yönünde görüş bildirmiştir. Yetersizliklerinin nedeni olarak bu konuya dair herhangi bir eğitim ya da hizmet içi eğitim almadıklarını, tanılama yararlanan testler ile ilgili ve nasıl bir tanılama yapıldığı ile ilgili bilgi verilmediği, bilgilerinin sadece kendi okudukları, anladıkları ve sorduklarıyla ilgili olduğunu ve yeterli düzeyde bilgilerinin olmadığını belirtmişlerdir. Aşağıda bu görüşü destekleyen öğretmen görüşlerine yer verilmiştir.

“Şu an mevcut olan tanılama sürecinde özel yetenekli testler var WISC-R vesaire gibi. Ama ben bireysel olarak bunların yeterli olmadığını düşünüyorum. Bunların bize de aynı şekilde tanılama ilgili nasıl bir tanılama yapıldığı ile ilgili de bilgi verilmiyor. Yeterli olduğumuzu düşünmüyorum yani. Çünkü öğretmenlere özel yetenekli öğrencileri tanılama süreci ile ilgili herhangi bir bilgi verilmiyor. Bize öğrenciler geliyor bunlar özel yetenekli öğrenciler deniyor. Biz de onlara kendimiz onlar için hazırladığımız şablonlar, ders planlaması, ders materyalleri ile eğitim vermeye çalışıyoruz.” (Öğretmen 3)

“Değilim. Diyelim. Çokta bilgi sahibi değilim. Eğitim ya da hizmet içi bir eğitime alınmadık. Özel yeteneklilerle ilgili buradan okuduğumla, anladığımla ya da sorduklarımla.” (Öğretmen 15)

3. Öğretmenlerin Özel Yetenekli Öğrencilerin Bilişsel Gelişim Özellikleri Hakkındaki Bilgi Yeterliklerine İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin yarısından fazlası (18: %60) özel yetenekli öğrencilerin bilişsel gelişim özellikleri hakkında yeterli düzeyde bilgi sahibi oldukları yönünde görüş belirtmişlerdir. Yeterliklerinin, aldıkları hizmet içi eğitimlerden, lisans ve yüksek lisanstaki süreçlerinde aldıkları derslerden, yüksek lisans tez çalışması olduğundan, bu alanla ilgili literatür taraması yapmasından, kendilerinin araştırmalarından, yapılan çalışmaları okumalarından ve tecrübeden kaynaklı olduğunu belirtmişlerdir. Aşağıda bu durumu örnekleyen öğretmen görüşlerine yer verilmiştir.

“Dediğim gibi hem bu eğitim süreçlerinde zaten bilişsel sosyal özellikleri hakkında gerekli eğitimler verilmişti bize. Ayrıyeten yüksek lisans tezimde de zaten bu çocukları ele almıştım ben zaten. O yüzden baya bir literatür taraması yapmam gerekti zaten.” (Öğretmen 29)

“Normal öğrencilere göre çok yüksek. Ben daha çok motor becerilerine birebir tanık oldum. Onlarda yani %90’ın üzerinde diğer öğrencilere göre daha yüksek. Öyle söyleyebilirim. Bilgi yeterliliği olarak da. Müzik konusunda yeterlidir. Çünkü biz her branşta şey her yaş grubunda bunlar için özel eğitimler aldık. Üniversite zamanında da hayat zaman içinde de yaşayarak öğreniyorsunuz bazı şeyleri.” (Öğretmen 12)

Görüşmeye katılan öğretmenlerin geri kalanı ise (12: %40) özel yetenekli öğrencilerin bilişsel gelişim özellikleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Bunun nedeni olarak, bu alan ile ilgili eğitim almadıklarını ve yeterince araştırma ve okumalar yapmadıklarını belirtmişlerdir. Aşağıda bu durumu yansıtan öğretmen görüşlerine yer verilmiştir.

“Değilim. Dediğim gibi yani bununla ilgili herhangi bir eğitim almadık. Sadece sahada tecrübe ettiğimiz ve o tecrübeden edindiğimiz bilgiler söz konusu. Bunun dışında eğitim ihtiyacı hissediliyor evet.” (Öğretmen 16)

“Bu konuda çok yeterli olduğumu söyleyemem. Bununla ilgili çok fazla araştırmadığım için olabilir.” (Öğretmen 30)

4. Öğretmenlerin Özel Yetenekli Öğrencilerin Sosyal Gelişim Özellikleri Hakkında Bilgi Yeterliklerine İlişkin Görüşleri

Görüşü alınan öğretmenlerin yarısından fazlası (19: %63) özel yetenekli öğrencilerin sosyal gelişim özellikleri hakkında bilgi yeterliklerinin yeterli oranda olduğunu belirtmiştir. Bunun nedeni olarak, öğrencileri gözlemledikleri, bu konu ile ilgili eğitim aldıkları, öğrenme isteklerinin olması, alanda uzman kişilerle, akademisyenlerle görüş alışverişi yaptıkları, bu alanla ilgili kitap okudukları, bakanlık tarafından gönderilen kitapları okudukları, seminerlere ve hizmet içi eğitimlere katıldıkları, yayınlanan makaleleri okudukları, yayınları takip etmeleri ve alanda çalışmada tecrübeli olmaları şeklinde görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Aşağıda bu durumu yansıtan öğretmen görüşlerine yer verilmiştir.

“Yani bu konuda da yeterli olduğumu düşünüyorum ama hani yine kendi okumalarımın bunların özelliklerini hem duygusal hem bilişsel hem sosyal gelişim özelliklerini öğrenmeye çalışıyorum. Alandaki uzman, akademisyenlerle görüş alışverişinde bulunuyorum, literatür taraması yapıyorum. Yani yayınlanmış, yeni çıkmış makaleleri okuyarak takip etmeye çalışıyorum.” (Öğretmen 26)

“Yeterli olduğumu düşünüyorum. Bununla ilgili gerek bakanlığımızın, genel müdürlüğümüzün göndermiş olduğu kitaplar var, gerekse kendi okuduğum kitaplarla bu konuda yeterli olduğumu düşünüyorum. Tabii aldığımız seminerlerin, hizmet içi eğitimlerin de katkısı var bu noktada.” (Öğretmen 8)

Öğretmenlerin geri kalanı ise (11: %37) özel yetenekli öğrencilerin sosyal gelişim özellikleri hakkında bilgi yeterliklerinin yeterli olmadığı, konuyu sadece literatür kapsamında bildikleri şeklinde görüş bildirmiştir. Bunun nedeni olarak, bu konu ile ilgili eğitim almadıklarını, BİLSEM’ de görev yapmaya yeni başladıkları, bilgilerinin yalnızca kendi okumalarından kaynaklandığını belirtmişlerdir. Aşağıda bu durumu örneklendiren öğretmen görüşlerine yer verilmiştir.

“Öğrencileri dediğim gibi ben ilk yılımı henüz burada tamamlamış değilim. Gözleme ve kendi gözlemlerim doğrultusunda bir sonuç çıkarma kapsamında soruyorsanız bu konuda yeterli değilim.” (Öğretmen 10)

“Bu konuda da tam olarak yeterli olduğumu düşünmüyorum.” (Öğretmen 30)

5. Öğretmenlerin Özel Yetenekli Öğrencilerin Duygusal Gelişim Özellikleri Hakkında Bilgi Yeterliklerine İlişkin Görüşleri

Görüşmeye katılan öğretmenlerin yaklaşık olarak yarısı (16: %53) özel yetenekli öğrencilerin duygusal gelişim özellikleri hakkında yeterli düzeyde bilgiye sahip olduklarını belirtmişlerdir. Bu durumun, aldıkları hizmet içi eğitimler, lisans ya da yüksek lisansta aldıkları dersler, yaptıkları araştırmalar ve alana dair okudukları makaleler, öğretmenlikte tecrübe sahibi olmaları ve gözlem yapmalarından kaynaklandığını belirtmişlerdir. Aşağıda bu görüşü destekleyen öğretmen görüşlerinden kesitlere yer verilmiştir.

“Kendimi yeterli görüyorum. Evet bu konuda da yine birkaç tane eğitim aldım. Özellikle yine benim kişisel olarak da önemseydiğim bir konu. Zaten bu çocuklar IQ olarak akranlarından hem bilişsel alan olarak hem sosyal alanları farklılık gösteriyor. Bunların en çok ihtiyacı olan şey diğer özel eğitim alt gruplar gibi duygusal yönlerinin de zenginleştirilmesi gerektiğine inandığım için hani bu alanda da neler yapılabilir diye sürekli takip ediyorum.” (Öğretmen 26)

“Yine bunu yüksek lisans dersleri arasında alırken okuduğum makaleler, incelemeler ve öğrencilerde yaptığım gözlemlerde bilgi sahibi olmaya çalıştım ama bu süreç, her kişi farklı bir duygusal yaklaşım ve gelişim özelliğine sahip. Öğrenci gözlemekle ve okumakla bilgilerimi arttırmaya çalışıyorum.” (Öğretmen 5)

Öğretmenlerin geri kalanı ise (14: %47) özel yetenekli öğrencilerin duygusal gelişim özellikleri hakkında yeterli düzeyde bilgi sahibi olmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu durumun nedeni sorulduğunda ise bu konuya dair özel bir eğitim almadıklarını, tanılama süreçlerine ilişkin herhangi bir bilgi verilmediğini, tanılama sürecinde neler yaşandığını zamanla öğrendikleri, var olan bilgilerin daha çok gözlemlerinden kaynaklandığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Aşağıda bu durumu yansıtan öğretmen görüşlerine yer verilmiştir.

“Tamamen daha önceki söylediğime katılıyorum. Yine yeterli değildir. Çünkü bu çocuklar ile ilgili bize özel bir şey verilmiyor. Bu çocukların duygusal psikolojik bilişsel sosyal kültürel anlamda bu gibi özellikleri vardır. Tanılama sürecinde biz bunları tanıyoruz demiyorlar. Sadece bize bunlar özel yetenekli öğrenci diye geliyor. Tanılama sürecinde neler yaşandı nasıl olduğunu biz bunları zamanla öğreniyoruz. Yani yeterli değiliz. Ben yeterli değilim yeterli olduğumu düşünmüyorum.” (Öğretmen 3)

“Duygusal gelişimleri bence uı bu yine benim gözlemlediklerim. Özel yetenekli çevremdeki özel yetenekli öğrencilerden gözlemlediğim. Duygusal zekâları daha yüksek, empati daha çabuk

kurabiliyorlar ve bu onları daha fazla yoruyor bence. Bu konuda yeterli değilim çünkü bu sadece bir gözlem.” (Öğretmen 30)

6. Öğretmenlerin Özel Yetenekli Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları İle İlgili Bilgi Yeterlikleri Konusundaki Görüşleri

Öğretmenlerin yarısından fazlası (18: %60) özel yetenekli öğrencilere yönelik eğitim uygulamaları ile ilgili bilgi yeterlikleri konusunda kendilerini yeterli gördüklerini belirtmişlerdir. Bu yeterliklerinin daha çok bireysel çalışmalar şeklinde olduğu, akademik eğitimde özellikle yüksek lisans yaparken aldıkları dersler olduğunu ve bu dönemde yaptıkları çalışmalar ve okudukları makaleler olduğu ve öğretmenlik tecrübesinden kaynaklandığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Aşağıda bu durumu yansıtan öğretmen görüşlerine yer verilmiştir.

“Evet, o konuda yeterli olduğumu düşünüyorum. Daha çok bireysel çalışmalar çünkü akademik eğitimde temelini aldık evet ama öğrenciyle birebir çalışmak özellikle tecrübelerimiz olayın biraz daha farklı bir boyutunu gösteriyor insana. Ne kadar çok çalışırsak farklı öğrenciyle o kadar daha çok tecrübe ediniyoruz.” (Öğretmen 1)

“Evet. Bununla ilgili yüksek lisans yaptığımız dönemde çeşitli makaleler okudum ve makaleleri takip ediyorum. Yeterli olduğumu düşünüyorum.” (Öğretmen 27)

Öğretmenlerin geri kalanı ise (14: %40) özel yetenekli öğrencilere yönelik eğitim uygulamaları ile ilgili bilgi yeterlikleri konusunda kendilerini yetersiz gördükleri doğrultusunda görüş bildirmişlerdir. Bu durumun nedeni olarak bu konuda herhangi bir eğitim almamaları ve özel yetenekli öğrencilerle çalışmaya yeni başlamaları yani tecrübelerinin az olmaları olarak görüş belirttikleri gözlemlenmiştir. Aşağıda bu durumu belirten öğretmen görüşlerinden kesitlere yer verilmiştir.

“Bunda yeterli değilim. Herhangi bir eğitime de katılmadım. Sadece okuyabildiğim makalelerden ya da işte bize dağıtılan o kitapları karıştırdığımda orada ki bilgiye dayalı.” (Öğretmen 15)

“Bununla ilgili de çok yeterli olduğumu düşünmüyorum. Çünkü bu işe yeni başladım ve daha bununla ilgili çalışmam gerektiğini düşünüyorum. Henüz çalışmadım.” (Öğretmen 30)

7. Öğretmenlerin Özel Yetenekli Öğrenciler İçin ‘Öğretimi Planlama Ve Uyarılama İle İlgili Yeterlikleri’ Hakkındaki Görüşleri

Görüşmeye katılan öğretmenlerimizin üçte ikisinden fazlası (21: %70) özel yetenekli öğrenciler için ‘öğretimi planlama ve uyarılama ile ilgili yeterlikleri’ konusunda kendilerini yeterli gördükleri yönünde görüş bildirmiştir. Bunun sebebinin aldıkları eğitimler, öğretmenlik tecrübeleri, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen çalıştaylar, yüksek lisansta aldıkları dersler ve bakanlık tarafından verilen kılavuzdan yararlandıklarını belirttikleri tespit edilmiştir. Aşağıda bu durumu yansıtan öğretmen görüşlerinden kesitlere yer verilmiştir.

“Onda da yeterli olduğumu düşünüyorum. Zaten önünüzde bir kılavuz var. Bu kılavuz üzerinden yenilikler katarak devam ediyoruz. Yenilikleri ekleyerek, güncelleyerek uyarlamalar yapıyoruz. Sürekli gündemi takip ediyorum. Güncel çalışmalarını takip ederim. Ve üzerine bir şeyler koyarak onu öğrenciye aktarmaya çalışırım. Kazanımlara uygun etkinlikler konusunda da aynı etkinliği her sene aynı şeyleri yaptırمام. Farklılaştırarak öğrenciye onu aktarmaya çalışırım.” (Öğretmen 22)

“Plan çok açık olduğu için içine eklemeler çok rahat yapabiliyoruz bizler. Bizdeki plandan bahsedeyim. Farklı şeyler yaptığımda ve bunu plana entegre ettiğimde kendimi çok mutlu hissediyorum. Yeterli görüyorum ama bununla ilgili kesinlikle eğitim programları ve öğretim alanında yüksek lisans yaptım ama sırf bununla ilgili, özel yeteneklilerle ilgili eğitim programı hazırlamak, hazırlanması ile ilgili bir eğitim almayı çok isterim.” (Öğretmen 25)

Öğretmenlerin geri kalanı ise (9: %30) özel yetenekli öğrenciler için ‘öğretimi planlama ve uyarılama ile ilgili yeterlikleri’ konusunda kendilerini yetersiz olarak gördükleri doğrultusunda görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde bunun nedeninin, bu konuda eğitim almamaları, BİLSEM’ de yeni çalışmaya başlamaları, alanda çok fazla tecrübe sahibi olmamaları olduğu belirlenmiştir. Aşağıda bu durumu yansıtan öğretmen görüşlerinden kesitlere yer verilmiştir.

“Bir planlama yapmıyoruz. Dediğim gibi geliyoruz ve çocuklara doğrudan ne hoşlarına gidiyorsa aslında o ağırlıklı çalışıyoruz. Tabi ben biyoloji öğretmeniyim ama diğer alanlarda bir sürü şeyler yapmaya çalışıyoruz. Fizik konusunda da fikir yürütüyoruz, kimya konusunda da fikir yürütüyoruz. Tartışma ağırlıklı geçirmeye çalışıyoruz. Yani muhabbet ediyoruz onlarla. Aslında bilmeden yapıyoruz.” (Öğretmen 21)

“Bununla ilgili de yeterli olduğumu düşünmüyorum. Yine yeni başlamamla ilgili.” (Öğretmen 30)

8. Öğretmenlerin Özel Yetenekli Öğrenciler İçin ‘Bireyselleştirilmiş Eğitim ve Geçiş Programı (BEP) Uygulama ve Değerlendirme ile İlgili Yeterlikleri’ Hakkındaki Görüşleri

Görüşmeye katılan öğretmenlerin yarısından fazlası (18: %60) özel yetenekli öğrenciler için ‘bireyselleştirilmiş eğitim ve geçiş programı (BEP) uygulama ve değerlendirme ile ilgili yeterlikleri’ hakkında olumlu görüş bildirdikleri, kendilerini bu konuda yeterli gördükleri doğrultusunda görüş belirttikleri görülmüştür. Bunun nedeninin öğretmenlik tecrübelerinde daha önceki yıllarda BEP hazırladıkları ve bu konu üzerinde eğitim aldıkları, bakanlık tarafından sunulan eğitimlerden yararlanmaları olarak belirlenmiştir. Aşağıda bu durumu örneklendiren öğretmen görüşlerinden kesitlere yer verilmiştir.

“Yeterli olduğumu düşünüyorum. Süreç içerisinde bulunduğum için yani altı yıllık süreç içerisinde birebir aktif görev aldım. Hem öğretmen eğitimlerinde hem de bunların hazırlanmasında. Materyallerin ve bu planların hazırlanmasında görev aldığım için hakimim.” (Öğretmen 1)

“Evet dört yıldır zaten BİLSEM öğretmeniyim. Bakanlığın vermiş olduğu eğitim, yüksek lisansta almış olduğum eğitimle birleşince BEP hazırlanmasında da yeterliyim.” (Öğretmen 7)

Öğretmenlerin geri kalanı ise (12: %40) özel yetenekli öğrenciler için ‘bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) uygulama ve değerlendirme ile ilgili yeterlikleri’ hakkında olumsuz görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. Olumsuz görüşlerin sebebi olarak bu konuda tecrübe sahibi olmadıkları ve eğitim almadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Aşağıda bu durumu örneklendiren öğretmen görüşlerinden kesitlere yer verilmiştir.

“Özel eğitim alt gruplarında yapılan kişisel tanılardan değil de tamamı hani IQ bazlı grup tanılması hani üstün yetenekli, özel yetenekli ya da parlak öğrenci gibi gruplanmış akranları olduğu için hani BEP konusunda özel yetenekliler alanında hiç kimsenin doğru düzgün bir yeterliliğe sahip olduğunu düşünmüyorum. Kendim de dahil olmak üzere.” (Öğretmen 26)

“Öğrenciye yönelik etkinlik yapabiliyorum. Ama komple bir çerçeve plan bazında düşünürsem, yapmadım, olanı kullandık yani. Bu durumda, yeterli değilim diyeyim. Gelişsem daha iyi olur.” (Öğretmen 9)

9. Öğretmenlerin, Özel Yetenekli Öğrenciler İçin ‘Aile Eğitimi ve Danışmanlığı İle İlgili Yeterlikleri’ Hakkındaki Görüşleri

Görüşmeye katılan öğretmenlerin yarısından azı (14: %47) özel yetenekli öğrencilerin aileleri için ‘Aile Eğitimi ve Danışmanlığı’ ile ilgili yeterlikleri hakkında olumlu yorum bildirmiştir. Öğretmenler kendilerini bu konu üzerinde yeterli gördüklerini söylemişlerdir. Bunun nedeni olarak da daha çok bireysel çalışmaları, seminerlere, çalıştaylara katılmaları ve bu alanla ilgili yayınları takip etmeleri yönünde görüş bildirmişlerdir. Aşağıda bu görüşü destekleyen öğretmen görüşlerinden kesitlere yer verilmiştir.

“Bu konuda yeterli olduğumu düşünüyorum bunun ile ilgili gittiğim seminerler de çalıştaylarda falan çok genelde şeydi aile eğitimi üzerine daha ağırlık basılıyordu çok da yayın okudum bunun ile ilgili bir de kitlelere hitap edebiliyorum. Kendi adıma konuşayım o yüzden de bunun ile ilgili bir şeye ihtiyacım olduğunu düşünmüyorum yeterli olduğumu düşünüyorum.”
(Öğretmen 11)

“Yani bu konuda da yeterli olduğumu düşünüyorum. Hem kurumsal olarak hem kişisel olarak. Aile eğitimlerinde hani zaten bu çocukların en fazla destek alması gereken yer ailelerin de bu çocukların özel eğitime muhtaç çocuklar olduğu bilincinde olması. Bu bakımdan da kendim ailelerle de özel çalışma yapıyorum. Hani bu çocuk IQ bakımından özel yetenekli olabilir ancak diğer alanlar bakımından hani sosyal, duygusal alanlar bakımından ihtiyaç duyulan şeylerin aileler bakımından da bilinmesi gerektiğini düşünüyorum. O açıdan da ailelere doğru bilgi vermek açısından da birçok çalışmayı okudum. Takip etmeye çalışıyorum. Yine yeterli olduğumu düşünüyorum.” (Öğretmen 26)

Öğretmenlerin yarısından fazlası (16: %53) özel yetenekli öğrencilerin aileleri için ‘Aile Eğitimi ve Danışmanlığı’ ile ilgili yeterlikleri hakkında olumsuz görüş bildirmiştir. Kendilerini aile eğitimi ve danışmanlığı konusunda yetersiz gördüklerini belirtmişlerdir. Bu yetersizliğin nedeni sorulduğunda, bu konu ile ilgili eğitim almadıklarını söylemişlerdir.

“Bununla ilgili çok yeterliğim yok. Aile eğitimi başlı başına bir olay. Dolayısıyla bununla ilgili yeterli eğitimim yok.” (Öğretmen 13)

“Bunu da bilmiyorum. Bir eğitim almadık.” (Öğretmen 15)

10. Öğretmenlerin, Özel Yetenekli Öğrencilerin Eğitimlerinde Yararlanılan Etkili Öğretim Yöntem ve Teknikleri Kullanabilme ile İlgili Bilgi Yeterliklerine Yönelik Görüşleri

Görüşmeye katılan öğretmenlerin yarısından fazlası (20: %67) özel yetenekli öğrencilerin eğitimlerinde yararlanılan etkili öğretim yöntem ve teknikleri kullanabilme ile ilgili olarak olumlu görüş bildirmiştir. Öğretmenler bu konu ile ilgili olarak kendilerini yeterli bulduklarını belirtmişlerdir. Bunun nedeni olarak da kendi alanı ile ilgili bilimsel yayınları takip etmeleri, yüksek lisansta bu alanla ilgili ders almaları, öğretmenlik mesleğinde tecrübeli olmaları, seminerlere katılmaları ve hizmet içi eğitimlere katılmaları olarak belirtmişlerdir. Aşağıda bu görüşü destekleyen öğretmen görüşlerinden örneklere yer verilmiştir;

“Yani şöyle söyleyeyim. Ben alanımla ilgili bütün çalışmaları takip ederim zaten. Kendi alanımla ilgili. BİLSEM’ e geçtikten sonra hep şeyleri çok takip ediyorum. BİLSEM öğrencileri üzerinde tarih branşı ile ilgili yapılmış çalışmaları. Neler yapılmış, hangi etkinlikler, ekstra neler var, yurt dışında neler var hani ilk geldiğim zamanlar özellikle onları çok takip ediyordum. Yeni çıkanları şimdi ekstraları takip etmeye çalışıyorum. Hani o konuda bir problem yaşamıyorum.” (Öğretmen 14)

“Burda yine yüksek lisans derslerinde onun gelişimsel özelliklerine ve ihtiyaçlarına dayalı nasıl etkinlik geliştirilebilir. Bu alanda yeterince eğitim almış olduğumu düşünüyorum. Yine farklı düşünce becerilerine geliştirmek için bu alanda daha fazla bilgi alınabilir bence.” (Öğretmen 6)

Öğretmenlerin geri kalanı ise (10: %33) etkili öğretim yöntem ve teknikleri kullanabilmede yeterlik ile ilgili olarak olumsuz görüş bildirmiştir. Bunun nedeni olarak, bu alanla ilgili akademik bir eğitim almamaları ve kendileri de kişisel ilgi alanlarına girmediği için bireysel araştırma yapmadıkları şeklinde görüş bildirmişlerdir. Aşağıda bu görüşü destekleyen öğretmen görüşlerinden örneklere yer verilmiştir;

“Bu biraz daha akademik bir soru. Bununla ilgili akademik bilgiye sahip olmak gerekir. Özellikle branşınla ilgili, özel eğitimle ilgili. Bu konuda tam anlamıyla yeterli olduğumu düşünmüyorum.” (Öğretmen 27)

“Bu konuda da yeterli diyemem kendimi. Dediğim gibi bu yöntem, teknik, program geliştirme gibi konuların eğitimini zaten almadık. Ben de kişisel ilgi alanıma girmediği için hiç bu alana girmedim.” (Öğretmen 29)

11. Öğretmenlerin, Öğretim Teknoloji ve Materyal Geliştirme İle İlgili Bilgi Yeterliklerine Yönelik Görüşleri

Görüşmeye katılan öğretmenlerin çoğunluğu (19: %63), öğretim teknoloji ve materyal geliştirme ile ilgili kendilerini yeterli görmektedir. Bunun nedeni sorulduğunda, hizmet içi eğitimlerde, Milli Eğitim Bakanlığı' nın düzenlediği çalıştaylarda, kendi bireysel araştırmalarında bu konu ile ilgili eğitim aldıklarını, tecrübelerinden kaynaklı olduğunu, üniversitelerde özel yetenekli öğrencilere yönelik uygulamalı bilgi verilmediğini, BİLSEM' de ders öncesinde ders saati ya da daha fazlası kadar hazırlık yaptıklarını belirtmişlerdir. Aşağıda bu görüşü destekleyen öğretmen görüşlerinden örneklere yer verilmiştir;

“Yine bakanlığımızın her yıl düzenlemiş olduğu hizmet içi eğitimlerle bu materyal geliştirme eğitimleri veriliyor. Orada çalıştaylara da katıldım. Yeterli olduğumu düşünüyorum.”
(Öğretmen 27)

“Bu zaten benim alanım, evet. Şöyle, harici çalışmalarından kaynaklı. Yani normalde dört saatlik bir ders için ben yaklaşık olarak bilim sanat merkezinde dört ila altı saat arasında hazırlık yapıyorum. Her dört saat için. Sizin de malumunuz birçok patentim birçok ürünü de piyasada. Bu anlamda bu çocukları buraya kanalize ederken hangi yönlerle kanalize etmem gerektiği konusunda tecrübem var ondan dolayı. Hiçbir şekilde bizim üniversitelerde bu çocuklara yönelik uygulamalı verebileceğimiz etkinlik bazında hazırlayıp bu çocukları yetiştirebileceğimiz bilgi verilmiyor. Bunların hepsi bireysel çalışmalarımız evet.” (Öğretmen 1)

Öğretmenlerin geri kalanı ise (11: %37) öğretim teknoloji ve materyal geliştirme ile ilgili kendilerini yetersiz gördükleri yönünde açıklama yapmışlardır. Yetersiz görme nedenleri olarak da bu konu ile ilgili bir eğitim almadıkları şeklinde açıklama yapmışlardır. Aşağıda bu görüşü destekleyen öğretmen görüşlerinden örneklere yer verilmiştir:

“Gene buna da yetersiz diyebilirim. Aynı deminki dediğim sebeplerden dolayı. Bununla ilgili ekstra bir eğitim almadım çünkü.” (Öğretmen 29)

“Bu birazcık daha teknolojik pedagojik alan bilgisine giriyor. Teknolojik pedagojik alan bilgisinde öğretmenin yeterliliklerinin iyi olması gerekiyor ki çocuklara daha yeterli daha donanımlı bir eğitim verebilsin. Burada 10 üzerinden kendime 5 verebilirim. Yani çok yeterli değilim. Ben kendimi yeterli bulmuyorum.” (Öğretmen 2)

12. Öğretmenlerin, Sınıfta Problem Davranışlarla Baş Etme ile İlgili Bilgi Yeterlikleri Konusundaki Görüşleri

Görüşmeye katılan öğretmenlerimizin üçte ikisinden fazlası (21: %70) özel yetenekli öğrenciler için ‘Sınıfta problem davranışlarla baş etme ile ilgili bilgi yeterlikleri’ konusunda kendilerini yeterli gördükleri yönünde görüş bildirmiştir. Kendilerini yeterli bulmalarının nedeni olarak BİLSEM’ de çalışma tecrübelerinden, yaptıkları gözlemlerden, kaynak taraması ve okumalar yaptıklarından, aldıkları eğitimlerden kaynaklandığı şeklinde ifade ettikleri belirlenmiştir. Aşağıda bu görüşü destekleyen öğretmen görüşlerinden örneklere yer verilmiştir:

“Yeterliyim, neden yeterliyim çünkü beş yıldır BİLSEM’ deyim ve şu ana kadar özel yetenekli öğrencilerle çalıştığım için çok fazla özel yetenekli öğrencilerin davranışlarını gözlemledim ve özellikle bundan da zevk alıyorum gözleme noktasında ve bu noktada gözlemlediğim davranışları not alıyorum çünkü biz yıl sonu doldurduğumuz öğrenci gözlem formlarımız var. Bunları sürekli not aldığım için bununla ilgili de daha sonradan kaynak taraması ve kitaplara başvurduğum için kendimi bu noktada çok fazla yeterli görüyorum.”
(Öğretmen 8)

“Yine bu konu hakkında da bilgi sahibiyim. Yine almış olduğum eğitimler sayesinde.”
(Öğretmen 7)

Öğretmenlerin geri kalanı ise (9: %30) özel yetenekli öğrenciler için ‘Sınıfta problem davranışlarla baş etme ile ilgili bilgi yeterlikleri’ konusunda kendilerini yetersiz buldukları yönünde görüş bildirmişlerdir. Bunun nedeni olarak; bu konu ile ilgili herhangi bir eğitim almadıkları, kendilerinin de herhangi bir çalışma yapmadıkları şeklinde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. Aşağıda bu görüşü destekleyen öğretmen görüşlerinden örneklere yer verilmiştir:

“Hımm. Yok bununla ilgili özel bir eğitim almadım. Almak gerekiyor bence. Yani, kendi yöntemlerimizi kullanmaya çalışıyoruz. O da çok sağlıklı olmayabiliyor. Kurum içerisinde rehberlik birimlerinin biraz daha öğretmenlerle iletişim halinde, daha aktif bir şekilde çalışması lazım diye düşünüyorum.” (Öğretmen 16)

“Yok hayır yani sistematik olarak bununla ilgili şey yapmadım. Genel geçer bazı problemlerle alakalı olarak onlara nasıl müdahale edileceğiyle alakalı olarak bazı bilgilerim var ama onu

hani sınıfı içinde etkinlik içerisinde baş edebilirim ama çözüme kavuşturmaya yönelik stratejiler geliştirme noktasında yeterli olduğumu düşünmüyorum.” (Öğretmen 5)

13. Öğretmenlerin, Özel Yetenekli Öğrenciler İçin ‘Ölçme ve Değerlendirme İle İlgili Bilgi Yeterlikleri Konusundaki Görüşleri

Görüşmeye katılan öğretmenlerin yarısından fazlası (18: %60) Özel yetenekli öğrenciler için ‘Ölçme ve Değerlendirme ile ilgili bilgi yeterlikleri’ konusunda olumlu görüş bildirdikleri, kendilerini bu konuda yeterli gördükleri doğrultusunda görüş belirttikleri görülmüştür. Bunun nedeninin ise ölçme değerlendirme konusuna dair uygulamalar yaptıkları, ellerinde öğrencilerin çalışmalarına dair klasörler olduğu, lisansüstü eğitim dönemlerinde araştırmalar ve okumalar yaptıkları, ölçek hazırladıkları şeklinde görüş bildirdikleri gözlemlenmiştir. Aşağıda bu görüşü destekleyen öğretmen görüşlerinden örnekler yer verilmiştir:

“Gelişim raporları ve portfolyolar çok önemli. Hatta benim sınıflarımda dost klasörler vardır. Her öğrencinin İngilizce portfolyosunu hazırlıyoruz. Benden sonra başka bir öğretmen gelirse ya da çocuk başka İngilizce şeyine katılırsa BİLSEM de o portfolyoyu öğretmene aktarmanın önemli olduğunu düşünüyorum. Portfolyolar bence çok önemli. Bir de dönem projeleri BİLSEM lerde faydalı olabilir ama proje şeklinde. Aynı TÜBİTAK projeleri gibi. Değerlendirme bu şekilde yapılabilir bence. Yani yeterliyim diye düşünüyorum. Çünkü uygulama tetkikleri yaptım ve klasörlerim olduğu için.” (Öğretmen 6)

“Ben bunu tez konum olduğu için yaptım araştırdım, yeterli olduğumu düşünüyorum bir şekilde ama herkesin bu şekilde vakti zamanı veya hevesi olmayabilir. Bunun için özellikle bu çocuklarda yaratıcılık var tamam ama bunu nasıl ölçeceğiz, zekâ var ama nasıl ölçeceğiz? Yaptığımız etkinliğin iyi ya da kötü olduğunu çocuklarda karşılık bulup bulmadığını nasıl ölçeceğiz? Bunların belli bir sisteminin olması gerekiyor. Bunun da kişisel uğraşlardan çıkıp böyle herkesin yapabileceği düzeyde bir çalışmayla sonuçlandırılmasında fayda var.” (Öğretmen 23)

Öğretmenlerin geri kalanı ise (12: % 40) Özel yetenekli öğrenciler için ‘Ölçme ve Değerlendirme ile ilgili bilgi yeterlikleri konusunda olumsuz görüş bildirmiştir. Bunun nedeni sorulduğunda ise bu konu ile ilgili bir eğitim almadıkları, ilgi alanları olmadığı, ölçme değerlendirmenin çok ihtisas isteyen bir alan olduğunu düşünmelerinden kaynaklandığı şeklinde görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Aşağıda bu görüşü destekleyen öğretmen görüşlerinden örnekler yer verilmiştir:

“Ölçme ve değerlendirmenin çok özel ve ihtisas isteyen bir alan olduğunu biliyorum. O bakımdan kesinlikle yeterli değilim.” (Öğretmen 26)

“Bu konuda da yeterli diyemem. Yetersiz de diyebiliriz. Çünkü dediğim gibi bunların eğitim süreci değerlendirilmesi, program geliştirmesi, bununla ilgili bir ilgi alanım olmadı veyahut ta bir eğitim almadım.” (Öğretmen 29)

14. Öğretmenlerin, Özel Yetenekli Öğrencilerle Çalışan Öğretmenlerde Mesleki Gelişime Yönelik Görüşleri

Görüşmeye katılan öğretmenlerin tamamı (30: %100), Bilsem’lerde görev yapan, özel yeteneklilerle çalışan öğretmenlerin sürekli olarak, bilime ve sanata dair güncel gelişmeleri ve haberleri takip etmeleri, yüksek lisans yapmaları, özel yeteneklilerle ilgili yayınları takip etmeleri, özel yetenekli öğrenciler için nasıl yeterli olacaklarına dair sürekli araştırmalar yapmaları gerektiği, özel yetenekli öğrencilerin eğitimlerindeki uygulamaların iyileştirilmesi, zenginleştirilmesi, farklılaştırılmasına yönelik eğitim almaları gerektiği, özel yetenekli öğrencilerin eğitimlerinde Dünya’da uygulanan farklı uygulamalara ilişkin araştırma yapmaları, sürekli olarak gelişen teknoloji konusunda kendilerini geliştirmeleri gerektiği, sadece kendi branşında değil farklı bir ya da birkaç branşta da bilgi sahibi olması ve bu alanlarda kendini geliştirmesi gerektiği, yabancı dil, özellikle İngilizce seviyelerinin iyi düzeyde olması gerektiğine ilişkin görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. Tüm bunların da sürekliliği olan ve sürdürülebilir hizmet içi eğitim, seminer ve/veya kurslarla sağlanması gerektiğine dair görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Aşağıda bu görüşü destekleyen öğretmen görüşlerinden örnekler yer verilmiştir:

“Kesinlikle eğitim almalılar. Yani hizmet içi olur, farklı bir alanda olur, eğitim almadan ya da bir şey okumadan ben işte özel yetenekli öğrencilerle ilgileniyorum dememeliler. Bu çok önemli bir bölüm. Çok da ülkemizde daha yeni yeni bence maalesef geç kalınmış ve yeni yeni gelişen bir bölüm. Bütün öğretmenlerin, özel yeteneklilerle ilgilenen bütün öğretmenlerin ki ilkökul öğretmenlerinin keza ortaokul öğretmenlerinin hepsinde vardır özel yetenekli. Eğitimden geçmeliler diyorum.” (Öğretmen25)

“Öncelikle kendi adıma konuşayım yeni atanan öğretmenlere yönelik bir hizmet içi eğitim olması gerekiyor. Çünkü biz normal okula göre buraya gelirken bir uyum ve bir adaptasyon süreci geçirdik ve gerçekten zorlandığımız noktalar oldu. Bu işte telefonla tanıştığımız arkadaşlara sorduk ya da kurum içindeki arkadaşlarımızla. Ama bir mesleki gelişim olması

gerekıyor. Hatta bunun böyle bir aylık sıkıştırmış değil belki bir seneye yayılması gerekiyor. Önce bize bu kazanımlar ya da bu özel yetenekli öğrencileri tanıtma adına, nasıl ders işlenmesi adına çünkü bu normal okullara göre aynı bir müfredat değil.” (Öğretmen15)

TARTIŞMA

Bu bölümde araştırma bulgularında yer alan sorular tek tek ele alınacaktır. İlk olarak, özel yetenekli öğrencilerle çalışan öğretmenlere özel yetenekli öğrencilere yönelik herhangi bir eğitim alıp almama durumları sorulmuştur. Görüşmeye katılan öğretmenlerin % 83’ ü bu soruya olumlu yanıt vererek eğitim aldıklarını belirtirken, % 17’ si eğitim almadıklarını belirtmiştir. 2022-2023 eğitim öğretim yılı eylül ayı itibari ile BİLSEM’ lerin sayısı 374’ e yükselmiştir (MEB, 2022).

Görüşmeye katılan öğretmenlerin özel yetenekli öğrencilerin tanınması konusundaki bilgi yeterliklerine ilişkin görüşleri sorulduğunda %60’ ının kendilerini yeterli gördüklerine dair görüş belirttiği belirlenirken, % 40’ ının ise kendilerini yetersiz gördüklerine dair görüş bildirdiği belirlenmiştir. Şahin ve Kargın (2013), yürüttükleri çalışmada sınıf öğretmenlerinin özel yeteneklilerin tanınması ve değerlendirilmesine ilişkin bilgilerinin yetersiz düzeyde olduğunu yaptıkları saha araştırmaları sonucu belirtmişlerdir. Şahin ve Kargın’ ın çalışması araştırmamızın bu bulgusu ile paralellik göstermektedir.

Sak, Ayas, Sezerel, Öpengin, Özdemir ve Gürbüz’ ün 2015 yılında yaptıkları Türkiye’de Üstün Yeteneklilerin Eğitiminin Eleştirel Bir Değerlendirmesi başlıklı çalışmada özel yeteneklilerin eğitiminde öğretmen yeterliklerinin artırılması, özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde var olan sorunlardan biri hatta başta gelen sorunlardan biri olarak görüldüğüne dair görüş belirtilmiştir. 2015 yılında yapılan Bilim ve Sanat Merkezlerinde Uygulanan Etkinliklerin Geliştirilmesi ve Zenginleştirilmesi Çalıştayında da BİLSEM öğretmenlerinin öğretimsel müdahalelere ilişkin bilgi düzeylerinin yetersizliğine vurgu yapılmıştır. Benzer şekilde teori ve pratik arasında bir boşluk olduğuna işaret eden ve öğretmenlerin üstün yeteneklilerin kaynaştırma sınıfı ortamlarında desteklenmeleri amacıyla yaptıklarını düşündükleri ile gerçekte yaptıkları uygulamalar arasında negatif yönde bir ilişki olduğunu belirten araştırmalarla da karşılaşılmaktadır (Moratta Garcia, 2011). Özel yetenekli öğrencilerin eğitimi ve onlara uygulanan eğitim programlarıyla ilgili, özel yeteneklilerle çalışan öğretmenlere, donanımlarının artması için her konuda hizmet içi eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir (Akar ve Şengil Akar, 2012; Altun ve Vural, 2012; Coleman, 2014; De Pouw, 2013; Dağlıoğlu ve Suveren, 2013).

Özel yetenekli öğrencilerin bilişsel, sosyal, duygusal gelişimleri konusunda öğretmenlerin yarısından fazlası yeterli bilgiye sahip olduğu yönünde görüş bildirmesine rağmen “Özel Yetenekli Öğrencilerle Çalışan Öğretmenlerde Mesleki Gelişim Nasıl Olmalı” sorusuna %100 oranında eğitimlerle bilgisini arttırmalı ve bilgilerini güncellemelidir şeklinde görüş bildirdiği tespit edilmiştir. Akar (2015)’ in “Üstün Yetenekli Öğrencileri Genel Eğitim Sınıfında Destekleyecek Sınıf Öğretmeninin Sahip Olması Gereken Yeterlikler” isimli doktora çalışmasında ve Konaş ve Yağcı (2016)’ nın “Bilsem Öğretmenlerinin Program Geliştirme İhtiyaçlarına İlişkin Geliştirilen Programın Etkililiği” isimli makalelerinde, özel yetenekli öğrencilerle çalışan öğretmenlerin gerekli eğitimlerle yeterlik düzeylerini artırmaları gerektiği ifadelerine rastlanılmıştır. Bu bulgu araştırmamızın bulguları ile paralellik göstermektedir.

“Özel yetenekli öğrencilere yönelik eğitim uygulamaları ile ilgili bilgi yeterlikleri” konusunda öğretmenlerin %60’ ının kendilerini yeterli gördüklerine dair görüş bildirdiği belirlenmiştir. Bu yeterliklerinin daha çok bireysel çalışmalar şeklinde olduğu, akademik eğitimde özellikle yüksek lisans yaparken aldıkları dersler olduğunu ve bu dönemde yaptıkları çalışmalar ve okudukları makaleler olduğu ve öğretmenlik tecrübesinden kaynaklandığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Şenol’ un 2011 yılında yaptığı “Üstün Yetenekliler Eğitim Programlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri (Bilsem Örneği)” isimli yüksek lisans çalışmasında, öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi ile ilgili karşılaştığı en önemli sorunlardan birinin üstün yeteneklilere uygulanacak eğitim programları konusundaki hizmet içi eğitim faaliyetlerin yetersizliği olduğu belirtilmiştir. Araştırmamızın bu bulgusunun, Şenol (2011)’ un çalışması ile tutarlılık göstermediği görülebilir. Görüşmeye katılan öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde öğretmenlik tecrübelerine vurgu yaptıkları anlaşılmaktadır. Bu konu ile ilgili olarak araştırmamızın BİLSEM’ lerde yeni çalışmaya başlayan öğretmenlerle yeniden yapılarak bir karşılaştırma yapılması önerilebilir.

Görüşmeye katılan öğretmenlerimizin üçte ikisinden fazlası (21: %70) özel yetenekli öğrenciler için ‘öğretimi planlama ve uyarılma ile ilgili yeterlikleri’ konusunda kendilerini yeterli gördükleri yönünde görüş bildirmiştir. Bunun sebebinin aldıkları eğitimler, öğretmenlik tecrübeleri, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen çalıştaylar, yüksek lisansta aldıkları dersler olduğunu belirttikleri tespit edilmiştir. Araştırmamızın bu bulgusu Ülger’ in (2011) “Bilim ve Sanat Merkezlerinde uygulanan fen eğitimi programlarının idareci, öğretmen ve öğrenci bakış açısından incelenmesi” isimli yüksek lisans çalışmasında BİLSEM öğretmenlerinin üstün yeteneklilerde uygulanan eğitim programları hakkında hizmet içi eğitim eksikliği bulgusu ile uyum göstermemektedir. Konaş ve Yağcı’ nın (2016) çalışmasında da

BİLSEM öğretmenlerinin program geliştirme ihtiyaçları olduğu, bu ihtiyaca ilişkin program hazırlandığı ve programın etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Öğretmenler almış oldukları eğitimleri yeterli görseler dahi, zamanla yaşanan gelişimler ve değişimler sonucunda hizmet öncesinde edindikleri bilgi ve beceriler güncelliğini yitirebilir ve bilgilerinin sürekli olarak yenilenmesi bir zorunluluk olabilir. Bu zorunluluk hizmet içi eğitimlerle giderilebilir ve bilgileri güncel tutulabilir (Yücel, 2012)

Özel yetenekli öğrenciler için ‘bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) uygulama ve değerlendirme ile ilgili yeterlikleri’ hakkındaki görüşleri sorulduğunda, görüşmeye katılan öğretmenlerin % 60’ ının olumlu görüş bildirdiği tespit edilmiştir. Bunun nedenini; öğretmenlik tecrübelerinde daha önceki yıllarda BEP hazırlamış olmaları ve bu konu üzerine eğitim almaları ve bakanlık tarafından sunulan eğitimlerden yararlanmaları olarak ifade etmişlerdir. Araştırmamızın bu bulgusu İlik’in (2019) çalışması bu araştırmanın bulgularını desteklememektedir. İlik (2019) BİLSEM öğretmenleri ile görüşme yaptığı çalışmasında, özel yeteneklilerle çalışan öğretmenlerin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarına ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır ve çalışmasının sonucunda araştırmaya katılan öğretmenlerin BEP kullanmadıklarına dair görüş bildirdiklerini ve BEP hazırlama uygulama ve değerlendirme için eğitim gereksinimlerinin olduğunu belirtmiştir.

Bakioğlu ve Levent 2013 yılında “Türkiye’de özel yeteneklilerin eğitimlerine dair öneriler” isimli bir çalışma yapmışlardır. Yapmış oldukları çalışmada aile destek eğitimine de vurgu yapmışlardır. Araştırmamızda görüşmeye katılan öğretmenlerin yarısından fazlası (16:%53) özel yetenekli öğrencilerin aileleri için ‘Aile Eğitimi ve Danışmanlığı’ ile ilgili yeterlikleri hakkında olumsuz görüş bildirmiştir. Kendilerini aile eğitimi ve danışmanlığı konusunda yetersiz gördüklerini belirtmişlerdir. Bu yetersizliğin nedeni sorulduğunda, bu konu ile ilgili eğitim almadıklarını ifade etmişlerdir. Özel yeteneklilerle çalışan öğretmenlere verilecek olan hizmet içi eğitimlerle, öğretmenlerin bu yeterliği artırılabilir. Nitekim, Eker ve Sarı (2020), “Özel Yeteneklilerin Eğitimi Alanı Öğretmen Eğitim Programının Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi” isimli çalışmalarında özel yeteneklilerin eğitimi alanında bir eğitim programı hazırlamışlar, uygulamışlar ve uygulama sonucunda öğretmenlerin görüşlerini almışlardır. Uygulama sonrasında öğretmenler eğitim programını yeterli bulduklarına dair görüş bildirmişlerdir. Bu ve bunun gibi eğitim programları düzenlenilerek, özel yeteneklilerle çalışan öğretmenlere bu eğitimler verilebilir.

Araştırmamızdaki bir diğer soru, özel yetenekli öğrencilerin eğitimlerinde yararlanan etkili öğretim yöntem ve teknikleri kullanabilme ile ilgilidir. Görüşmeye katılan öğretmenlerin %67'si bu konu ile ilgili kendilerini yeterli gördüklerine dair görüş bildirmiştir. Bunun nedeni olarak da kendi alanı ile ilgili bilimsel yayınları takip etmeleri, yüksek lisansta bu alanla ilgili ders almaları, öğretmenlik mesleğinde tecrübeli olmaları, seminerlere katılmaları ve hizmet içi eğitimlere katılmaları olarak belirtmişlerdir. Öğretmenlerin, alacakları eğitimlerle bilgilerini güncel tutmaları düşünülmektedir. Akkaş ve Tortop (2015) da özel yeteneklilerin eğitiminde farklılaştırmaya yönelik yaptıkları araştırmada özel yetenekli öğrencilerle çalışan öğretmenlerin, bu alanda çalışan akademisyenlerden eğitim almasının gerekli olduğunu ifade etmişlerdir.

Görüşmeye katılan öğretmenlerin çoğunluğu (19: %63), öğretim teknoloji ve materyal geliştirme ile ilgili kendilerini yeterli görmektedir. Bunun nedeni sorulduğunda, hizmet içi eğitimlerde, Milli Eğitim Bakanlığı' nın düzenlediği çalıştaylarda, kendi bireysel araştırmalarında bu konu ile ilgili eğitim aldıklarını belirtmişlerdir. Ancak son soruda, mesleki gelişimin nasıl olması gerektiğine dair düşüncelerini sorduğumuzda; sürekli olarak gelişen teknolojiyi takip etmelidirler, şeklinde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. Teknoloji ve öğretim materyali alanında her geçen gün yeni gelişmelerin yaşanması eğitim anlayışımızda da birtakım değişikliklere neden olmaktadır. Geleneksel eğitim anlayışındaki bilginin öğretilmesinden daha çok keşfedilmeyip yorumlama, ortaya çıkarılmayıp yapılandırma becerilerinin kazandırılması gerekmektedir. Bu becerilerin kazanılması ve sürdürülebilir olması, öğretmenlerin kendilerini bu alanda sürekli yenilemeleri, bilgilerini güncellemeleri gerçeğini ortaya koymaktadır (Baki ve Karakuş, 2012).

Görüşmeye katılan öğretmenlerimizin üçte ikisinden fazlası (21: %70) özel yetenekli öğrenciler için 'Sınıfta problem davranışlarla baş etme ile ilgili bilgi yeterlikleri' konusunda kendilerini yeterli gördükleri yönünde görüş bildirmiştir. Kendilerini yeterli bulmalarının nedeni olarak BİLSEM' de çalışma tecrübelerinden, yaptıkları gözlemlerden, kaynak taraması ve okumalar yaptıklarından, aldıkları eğitimlerden kaynaklandığı şeklinde ifade ettikleri belirlenmiştir. Araştırmamızın bu bulgusu Gökden Kaya ve Ataman (2017)' in çalışması ile tutarsızlık göstermektedir. Gökden Kaya ve Ataman (2017), "üstün yetenekli öğrencilerin istenmeyen davranışlarına yönelik öğretmenlerin eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesini amaçladığı araştırmalarının sonucunda, öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerinin istenmeyen davranışlarıyla sıkça karşılaştıkları ve bazı durumlarda kullandıkları çözüm yöntemlerinin yetersiz kaldığı ve bu konuda hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları belirlenmiştir.

Özel yetenekli öğrenciler için ‘Ölçme ve Değerlendirme ile ilgili bilgi yeterlikleri’ konusunda görüşmeye katılan öğretmenlerin yarısından fazlası (18: %60) olumlu görüş bildirmiştir. Özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde ölçme ve değerlendirme konusuna ilişkin Köksal, Göğsu ve Akkaya (2017) araştırmalarına katılan veli ve öğretmenlerin “çoktan seçmeli testler”, “açık uçlu sorular” gibi klasik değerlendirme yollarını önerirken, “ürün değerlendirme” ve “performans değerlendirme” gibi alternatif değerlendirme yollarını da önerdiklerini tespit etmişlerdir. Eker (2020) ise doktora çalışmasında BİLSEM öğretmenlerinin tamamının (15: %100) özel yetenekli öğrenciler için ölçme ve değerlendirme konusunda kendilerini yeterli bulduklarına ilişkin görüş bildirdiğini tespit etmiştir. Araştırmamızda 12 öğretmenin (%40) ölçme ve değerlendirme konusunda kendilerini yetersiz bulmaları bu konuya ilişkin herhangi bir eğitim almamaları ve BİLSEM öğretmeni olarak çalışmaya yeni başlamaları olarak yorumlanabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak, görüşmeye katılan öğretmenlerin çoğunluğunun (%83) özel yeteneklilerin eğitimi alanına ilişkin eğitim aldığı belirlenmiştir. Araştırmamıza katılan öğretmenlerin yarısından fazlasının; özel yetenekli öğrencilerin tanılanması konusunda, özel yetenekli öğrencilerin bilişsel, sosyal, duygusal gelişimleri konusunda, özel yetenekli öğrencilere yönelik eğitim uygulamaları ile ilgili bilgi yeterlikleri konusunda, özel yetenekli öğrenciler için ‘öğretimi planlama ve uyarılma ile ilgili yeterlikleri’ konusunda, özel yetenekli öğrenciler için bireyselleştirilmiş eğitim ve geçiş programı (BEP) uygulama ve değerlendirme ile ilgili yeterlikleri konusunda, özel yetenekli öğrencilerin eğitimlerinde yararlanılan etkili öğretim yöntem ve teknikleri kullanabilme konusunda, öğretim teknoloji ve materyal geliştirme ile ilgili, özel yetenekli öğrenciler için sınıfta problem davranışlarla baş etme ile ilgili bilgi yeterlikleri konusunda, özel yetenekli öğrenciler için ölçme ve değerlendirme ile ilgili bilgi yeterlikleri konusunda kendilerini yeterli bulduğu yönünde görüş bildirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin almış olduğu eğitimlerle, BİLSEM’ de çalışma yılları ile, yüksek lisans, doktora çalışmaları ile kendilerini özel yeteneklilerin eğitimleri konusunda yeterli gördüklerine dair görüş bildirmeleri doğru orantılıdır. Ancak yukarıda da belirttiğimiz gibi BİLSEM sayısı Eylül 2022 itibari ile 374’ e ulaşmıştır ve yeni açılan BİLSEM’ lere görevlendirilen öğretmenlere, mevcut BİLSEM’ lerde göreve yeni başlayan öğretmenlere herhangi bir hizmet içi eğitim verilmemiştir. Yeni açılan ve açılması beklenen BİLSEM’ lerde görev yapacak öğretmenlerle de bu araştırma yapılabilir.

Araştırmamız sonucunda uygulamaya ve ileri araştırmalara yönelik öneriler aşağıda maddeler halinde sunulmuştur:

1. Öğretmenler yeterliliklerinin mesleğe başlamadan daha iyi düzeyde olması için tüm öğretmenlik branşları lisans ders programlarına özel yetenekli öğrenciler ve eğitimleri ile ilgili dersler dâhil edilebilir.
2. MEB’de çalışan öğretmenlere, özel yetenekli öğrenciler ve eğitimleri ile ilgili sistematik bir şekilde hizmet içi eğitimler ve seminerler düzenlenebilir.
3. Özel yetenekli öğrencilerin eğitimlerinde, bu öğrencilere yönelik eğitim alan ve almayan öğretmenlerin sınıf içi uygulamaları karşılaştırmalı olarak inceleyen bir izlem araştırması yapılabilir.
4. Öğretmenlerin sınıflarında gözlem yapılarak gözlem formu aracılığıyla farklı bir nitel araştırma yapılabilir.
5. Özel yeteneklilere yönelik eğitim alan öğretmenlerin uygulama sonrası ürünleri değerlendirilerek öğretmenlere geri bildirimde bulunulabilir.
6. Özel yetenekli öğrenciler için diğer paydaşların da eğitime katıldığı programlar geliştirilebilir. Okullarda okul yönetimi, öğretmenler, akranlar ve aile destekli eğitim ve uygulamalar hazırlanarak sonuçları araştırılabilir.
7. Nitel araştırma ile yapılan bu araştırma bir ölçek hazırlanarak nicel araştırma şeklinde yapılabilir.
8. Araştırmanın BİLSEM’ lerde göreve yeni başlayan öğretmenlerle tekrarlanması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Akar, İ. ve Şengil Akar, Ş. (2012). İlköğretim okullarında görev yapmakta olan öğretmenlerin üstün yetenek kavramı hakkındaki görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20 (2), 423-436.
- Akar, İ. (2015). *Üstün Yetenekli Öğrencileri Genel Eğitim Sınıfında Destekleyecek Sınıf Öğretmeninin Sahip Olması Gereken Yeterlikler*. Hacettepe Üniversitesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi
- Akkaş, E., & Tortop, H.S. (2015). Üstün Yetenekliler Eğitiminde Farklılaştırma: Temel Kavramlar, Modellerin Karşılaştırılması ve Öneriler. *Üstün Zekâlılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi*, 2(2), 31-44.
- Altun, T. ve Vural, S. (2012). Bilim ve Sanat Merkezinde (BİLSEM) görev yapan öğretmen ve yöneticilerin mesleki gelişim ve okul gelişimine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(42), 152-177.
- Atlı, H. ve Balay, R. (2016). Bilim ve sanat merkezindeki üstün yetenekliler eğitiminin sürdürülebilirliğine ilişkin öğrenci düşünceleri. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 191-205.
- Avcı, S. ve Yüksel, A. (2014). *Farklılaştırılmış öğretim: Teori ve uygulama*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Baki, Y. ve Karakuş, N. (2012). *Türkçe Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı* Pegem Akademi. Ankara
- Bakioğlu, A., ve Levent, F. (2013). Suggestions for Gifted Education in Turkey. *Journal of Gifted Education Research*, 1(1):31-44.
- Bilgili, A. (2000). Üstün Yetenekli Çocukların Eğitimi Sorunu- Sosyal Sorumluluk Yaklaşımı- . Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 12 (12), 59-74. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/pub/maruaebd/issue/381/2379>
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Coleman, L. J. (2014). The invisible world of professional practical knowledge of a teacher of the gifted. *Journal for the Education of the Gifted*, 37(1), 18–29.
- Çelikten, Y. (2017). Üstün Yetenekli Çocuklar ve BİLSEM. *Turkish Journal of Educational Studies*, 4 (3) 87
- Çetin, A. ve Doğan, A. (2018). Bilim ve Sanat Merkezlerinde Görev Yapan Matematik Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 19 (4), 615-641. DOI: 10.21565/ozelegitimdergisi.370355
- Dağlıoğlu, H. E. (2010). Üstün Yetenekli Çocukların Eğitiminde Öğretmen Yeterlikleri ve Özellikleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 40 (186), 72-84. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/pub/milliegitim/issue/36198/407059>
- Dağlıoğlu, H. ve Suveren, S. (2013). Okul öncesi dönem üstün yetenekli çocukların belirlenmesinde öğretmen ve aile görüşleri ile çocukların performanslarının tutarlılığının incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, Educational Sciences: Theory & Practice*, 13(1), 431-453.
- Dağlıoğlu, H. E. (2015). *Erken Çocuklukta Üstün Yetenek*. Yayımlandığı Kitap F. Şahin (Ed.), *Üstün Zekâlı ve Yetenekli Çocukların Eğitimi* (75-96). Ankara: Pegem Akademi.
- DePouw, A. S. (2013). *An examination of the relationship between personal/ professional experiences and training of school psychologists and their attitudes toward the education*

- of gifted students. Michigan: Eastern Michigan University.*
- Eker, A. ve Sarı, H. (2020). Özel Yeteneklilerin Eğitimi Alanı Öğretmen Eğitim Programının Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi. *Turkish Special Education Journal: International*, 2 (1), 2-35.
- Eker, A. (2020). *Özel Yeteneklilerle Çalışan Öğretmenler için Hazırlanan Öğretmen Eğitim Programının Etkililiği*. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Gökdere, M. ve Çepni, S. (2005). Üstün Yeteneklilerin Fen Bilimleri Öğretmenlerine Yönelik Bir Hizmet İçi Eğitim Uygulama ve Değerlendirme Çalışması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*,3(3),271-29 .
- Güneş, A. (2015). Sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekliler eğitimine ilişkin tutum ve öz-yeterliklerinin incelenmesi. *Üstün Zekalılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi*, 2(1), 12-16.
- Ilık, S. S. (2019). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Eğitiminde Görev Yapan Öğretmenlerin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları Hazırlamaya Uygulamaya ve İzlemeye Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27 (2), 485-495. DOI: 10.24106/kefdergi.2569
- Karabulut, R (2010).*Türkiye’de Üstün Yetenekliler Eğitimi Tarihi Süreci*, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık
- Kaya, N. G. & Ataman, A. (2017). Üstün Yetenekli Öğrencilerin İstenmeyen Davranışlarına Yönelik Öğretmenlerin Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*,37 (3) , 835-853 . DOI: 10.17152/gefad.332459
- Keskin, M.Ö.,Samancı Keskin,N., &Aydın, S. (2013). Bilim ve sanat merkezleri: mevcut durumları, sorunları ve çözüm önerileri. *Üstün Yetenekli Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 78-96.
- Kılıç, V. C. (2016). Türkiye’de Üstün ve Özel Yetenekli Çocuklara Yönelik Bir Eğitim Politikası Oluşturulamaması Sorunu Üzerine Bir Değerlendirme. *21. Yüzyılda Eğitim Ve Toplum Eğitim Bilimleri Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4 (12) , 0-0.
- Kontaş, H. (2009). *Bilsem öğretmenlerinin program geliştirme ihtiyaçlarına ilişkin geliştirilen programın etkililiği*.(Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kontaş, H., Yağcı, E. (2016). BİLSEM öğretmenlerinin program geliştirme ihtiyaçlarına ilişkin geliştirilen programın etkililiği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(3), 902-923.
- Köksal, Göğsu ve Akkaya (2017). Türkiye’de özel yeteneklilere neyi, nasıl öğretmeli ve öğrenmeyi nasıl değerlendirmeli? Bir paydaşlar görüşü çalışması, *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* 5-9 190-203
- Marotta-Garcia, C. (2011). Teachers Use of a Differentiated Curriculum For Gifted Students. University of Southern California ProQuest Dissertations Publishing,. 3477957.
- MEB (1973). Milli Eğitim Temel Kanunu, “1739 Sayılı Kanun”, Resmî Gazete, 14574, 24 Haziran, 1973
- MEB (2016) Millî Eğitim Bakanlığı Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_10/07031350_bilsem_yonergesi.pdf adresinden 05.10.2022 tarihinde ulaşılmıştır.

- MEB (2018). Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. 07.07.2018 tarih ve 30471 sayılı Resmî Gazete.
- MEB (2022) Milli Eğitim Bakanlığı <https://www.meb.gov.tr/ozel-yetenekli-ogrenciler-icin-ozel-etkinlikler-hazirlandi/haber/27699/tr> adresinden 05.10.2022 tarihinde ulaşılmıştır.
- Miedijensky, S. (2018). Learning environment for the gifted—What do outstanding teachers of the gifted think? *Gifted Education International* Vol. 34(3) 222–244
- Özer, M. (2021). Türkiye’de Özel Yeteneklilere Yetenek Geliştirme Desteğinde Bilim ve Sanat Merkezleri: Mevcut Durum ve İyileştirme Alanları. *OPUS International Journal of Society Researches*, 17 (33) , 727-749. DOI: 10.26466/opus.810856
- Sak, U., Ayas, M. B., Sezerel, B. B., Öpengin, E., Özdemir, N. N., ve Gürbüz, S. D. (2015). Türkiye’de üstün yeteneklilerin eğitiminin eleştirel bir değerlendirmesi. *Türk Üstün Zekâ ve Eğitim Dergisi*, 5(2), 110-132.
- Sarı, H. (2013). Özel Eğitim Politikamız: Geçmişten Geleceğe Bakış. ELMISER 2013 Uluslararası Özel Eğitim Kongresi, Akşehir, Konya.
- Şahin, F. ve Kargın, T. (2013). Sınıf Öğretmenlerine Üstün Yetenekli Öğrencilerin Belirlenmesi Konusunda Verilen Bir Eğitimin Öğretmenlerin Bilgi Düzeyine Etkisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 14 (02) , 1-15 . DOI: 10.1501/Ozlegt_0000000181
- Şenol, C. (2011). *Üstün Yetenekliler Eğitim Programlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri (Bilsem Örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Taşar, H. H. (2012). İlköğretim okullarında çalışan öğretmenlerin mesleki yeterlik algılarının incelenmesi (Adıyaman ili örneği). *Verimlilik Dergisi*, (4), 67-77. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/verimlilik/issue/21762/233929>
- Uzuner, Y. (1999). *Niteliksel Araştırma Yaklaşımı*. A. A. Bir, (Ed.), Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri İçinde, 175-190. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları
- Ülger, B. B. (2011). *Bilim Sanat Merkezlerinde Uygulanan Fen Eğitimi Programlarının İdareci, Öğretmen ve Öğrenci Bakış Açısından İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi. Adana
- VanTassel-Baska, J. and Johnsen, S. K. (2007) Teacher Education Standards for the Field of Gifted Education A Vision of Coherence for Personnel Preparation in the 21st Century. *Gifted Child Quarterly*, 51(2) 82-205.
- Yıldırım A, Şimşek H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Yücel, H. S. (2012). *Bilim ve Sanat Merkezlerinde Sanat (Resim) Alanında Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımına Göre Hazırlanan Görsel Sanatlar Eğitimi Uygulamasının Bir Değerlendirmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Gazi üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Creative Commons licensing terms

Authors will retain the copyright of their published articles agreeing that a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0) terms will be applied to their work. Under the terms of this license, no permission is required from the author(s) or publisher for members of the community to copy, distribute, transmit or adapt the article content, providing a proper, prominent and unambiguous attribution to the authors in a manner that makes clear that the materials are being reused under permission of a Creative Commons License. Views, opinions and conclusions expressed in this research article are views, opinions and conclusions of the author(s). Atlas Publication and Turkish Special Education Journal:International Research shall not be responsible or answerable for any loss, damage or liability caused in relation to/arising out of conflict of interests, copyright violations and inappropriate or inaccurate use of any kind content related or integrated on the research work. All the published works are meeting the Atlas Publishing requirements and can be freely accessed, shared, modified, distributed and used in educational, commercial and non- commercial purposes under a [Creative Commons Attribution 4.0 International License \(CC BY 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).